

Trender och traditioner inom svensk statsvetenskap åren 1976-1996

På tröskeln till år 2000 kan man inom svensk statsvetenskap se fram emot ett nytt verksamt århundrade vilket därmed blir det tredje i raden för den statsvetenskapliga disciplinen. Men innan man tar klivet över millennietröskeln finns det anledning till reflektion och tillbakablickar.

Den här översikten är en förkortad version av min C-uppsats från 1997 med titeln *21 års trender och traditioner inom svensk statsvetenskap – en kvantitativ studie av 212 doktorsavhandlingar åren 1976-1996*. Syftet med denna översikt är att beskriva flera aspekter av de svenska doktorsavhandlingarna mellan 1976 och 1996. Några av de frågor som ställs i studien är: Vad skriver man om? Vilka metoder tar man till sin hjälp? Vilka forskare hänvisar man till? Vilken ambitionsnivå har man med sin avhandling?

Dessa frågor besvaras i två jämförande perspektiv, dels över tid, dels mellan fem olika svenska universitet.

Åren 1976-1996 har delats upp i tre sjuårsperioder när resultaten redovisas: 1976-1982, 1983-1989 samt 1990-1996. Produktionen är ganska jämn över de två första tidsperioderna med 62 respektive 68 avhandlingar. Under nittio-talet har dock antalet ökat med ungefär en tredjedel till 82 färdiga doktorsavhandlingar. Av totalt 212 är 43, d v s 20%, författade av kvinnor. De sju första undersökta åren var endast 8% av författarna kvinnor. Under nittio-talet har andelen ökat till 25%.

Räknat i antal färdiga doktorsavhandlingar, åren 1976-1996, så har institutionen i Lund flest, därefter följer Uppsala och Stockholm. Institu-

tionerna vid Göteborgs och Umeås universitet är betydligt mindre än de andra. Lund är störst men har lägst andel kvinnliga författare. 12% av Lunds 58 avhandlingar är författade av kvinnor, mot 28% i Göteborg som uppvisar det högsta värdet.

Avhandlingarnas ämnesinriktning

För att kunna definiera olika ämnesinriktningar tillämpar jag en sakområdesindelning som Olof Ruin (1978) använt. I tabell 2 ser man hur avhandlingarna fördelar sig över de tio olika sakområdena. Resultaten visar att politisk teori, internationell politik och policystudier utgör de tre största sakområdesgrupperna. Det är också samma tre grupper som procentuellt sett har varierat mest över de tre studerade tidsperioderna.

Övriga sju sakområden ligger mer eller mindre jämnt fördelade över tiden med två undantag, offentlig förvaltning och politisk sociologi som bägge minskar från 13% till 7%.

Under det sena sjuttio-talet återfinns nära nog var fjärde avhandling inom sakområdet politisk teori. Åren 1983-1989 halveras antalet och endast 10% av avhandlingarna identifieras som tillhörande politisk teori, för att sedan växa i antal och åter igen utgöra c:a 25% på nittio-talet. Kategorierna internationell politik och policy har det gemensamt att de genomgår en kraftig ökning, nästan en fördubbling, mellan de två första sjuårsperioderna för att sedan minska mellan andra och tredje perioden. Policystudier minskar dock procentuellt mer än internationell politik.

Förklaringar till undersökningens resultat har sökts i statsvetenskaplig litteratur. I en översikt över svensk statsvetenskaplig forskning åren 1960-1975 förklarar Ruin att de internationella

Tabell 1. Doktorsavhandlingarnas fördelning samt procentandel kvinnor efter disputationsort.

Avhandlingar	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Samtliga
Antal (%)	58 (27)	56 (26)	53 (25)	25 (12)	20 (9)	212 (100)
Andel kvinnor	12	26	25	28	25	20

kontakterna var ganska sporadiska ända fram till andra världskrigets slut. Därefter tog de fart och under 60- och 70-talen var svensk statsvetenskap välintegrerad i det internationella akademiska nätverket där USA stod som portalfigur (Ruin, 1978, s 159).

Amerikaniseringen medförde att det på 50-60-talen svepte en behavioristisk våg över Sverige. Behaviorismen, politisk beteendeforskning, studerade människan och hennes miljö med hjälp av nya metoder. Traditionen hade en starkt utpräglad positivistisk forskningstro vilket medförde en revolutionerande framväxt av kvantitativa statistiska metoder. Allt som gick att mäta skulle mätas. Denna fokusering på metodologin skapade många kritiska röster. Nils Elvander sammanfattar denna skepsis i en enda fråga: *Är inte statsvetarna så besatta av metodologin, att de blir konservativa teknokrater, som blundar för tidens stora frågor?* (1974, s 95). David M. Ricci har skrivit en bok med titeln *The Tragedy of Political Science*, där själva tragedin, enligt Ricci, i korthet kan uttryckas som statsvetenskapens avsaknad av moraliska och etiska värden samt bristande engagemang för politisk handling, att ta ställning i de stora politiska frågorna (1984).

Behaviorismen tvingades alltså i försvarsställning och under sent 60-tal och hela 70-talet talades det om en postbehavioristisk revolution.

Här ingick förespråkare för policystudier, idéanalytiker, rena teoretiker men också kvantitativt inriktade beteendeforskare med en annan syn på värderingsproblemet än majoriteten (Elvander, 1974, s 100). Huvudtanken hos policyanhängare var att den politiska beteendeforskningen hade tappat bort politikens innehåll. Man hade ensidigt sysslat med det politiska systemets inputsida och med själva beslutsfattandet, men man hade försummat outputsidan—resultaten av de politiska besluten (Ricci, 1984, s 202).

Med bakgrund av ovan diskussion verkar det troligt att de resultat som visar på en ökning av antalet policystudier i början på åttiotalet skulle kunna förklaras som en reaktion mot behaviorismens ideal och en ambition att se mer till själva innehållet av politiken. Samtidigt minskar intresset för politisk sociologi vari de flesta beteendeinriktade eller "behavioristiska" ämnen inbegrips. Visserligen ger minskningen först utslag under den tredje tidsperioden, 1990-1996, men man kan ju tänka sig att det bland åttiotalets doktorander fanns delade meningar om det behavioristiska paradigmet, och att en skara fortfarande försvarade det.

Att antalet avhandlingar tillhörande sakområdet politisk teori mer än halverades mellan 1983-1989, hade förmodligen David M. Ricci förklarat med hjälp av behaviorismens idéer om metodologi. Ricci beskriver samma skeende i

Tabell 2. Sakområdesindelning över tid i procent.

Sakområde	1976-1982	1982-1989	1990-1996	Totalt
Politisk teori	23	10	26	20
Ett lands politik	10	7	10	9
Jämförande politik	0	3	2,5	2
Offentlig förvaltning	13	7,5	7	9
Policy	16	24	16	18,5
Kommunal-/regionalpolitik	8	4,5	6	6
Internationell politik	16	28	24,5	23
Politisk sociologi	11	13	7	10
Politisk ekonomi	1,5	0	1	1
Politisk juridik	1,5	3	0	1,5
Totalt	100	100	100	100
Antal avhandlingar	62	68	82	212

* Dock ej utrikespolitik.

Tabell 3. Geografisk anknytning över tid.

% avhandlingar med geografisk anknytning till	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Enbart Sverige	50	59	54	54
Sverige och annat land	10	9	17	12
Land/länder utanför Europa	26	22	15	20

USA – ett minskat intresse för politisk teori – fast något mer än ett decennium tidigare och han hävdar att det främst berodde på att de nya kvantitativa metoderna var mindre applicerbara på mer filosofiskt inriktade studier. Eller med hans egna ord: *It was not that philosophical matters were deemed unimportant in principle, but that there seemed no way of dealing with them scientifically.* (1984, s 144).

Undersökningen visar vidare att fokusering på politiska partier är vanligare förekommande än fokusering på intressegrupper. I en artikel från 1978 hävdar Olof Ruin att förhållandet traditionellt var precis det omvända förr men att ett ökat intresse för partier inträffade mellan 1960-1975 (s 175). Undersökningens värden visar just ett starkt fokus på partier åren 1976-1982, 27% totalt, som sedan avtar till 19% andra perioden och stiger en aning till 22% mellan 1990-1996. Andelen avhandlingar som koncentrerar sig på intressegrupper är mindre men ökar lite från period till period, totalt från 7% till 13%. Det sammanlagda värdet för avhandlingar som fokuserar på politiska partier och intresseorganisationer är jämnt, runt 30%, över hela tidsperioden.

Vidare bekräftar undersökningens resultat bilden av svensk statsvetenskaplig forskning som utpräglat etnocentrisk (Anckar, 1991, s 248).

Tabell 3 visar att över hälften av avhandlingarna utspelar sig på hemmaplan. Utöver det tillkommer "Sverige och annat land" vilket innefattar alla avhandlingar som geografiskt anknyter till Sverige i kombination med ett eller flera andra länder. De två kategorierna tillsammans har stigit från 60% till 68% de två första perioderna och mätte 71% 1990-1996. I slutet på 70-talet utspelade sig var fjärde avhandling utanför västvärldens gränser men andelen har sedan reducerats som tabellen visar och var under den senaste sjuårsperioden nere i 15%. En betydande andel avhandlingar saknar geografisk anknytning, i regel mer idéinriktade studier, vilka inte visas i tabellen. Första och tredje tidsperioderna utgjorde de en tiondel men försvann ur statistiken åren 1983-1989 vilket hör ihop med att intresset för politisk teori sjönk drastiskt under samma period.

I bestämningen av avhandlingarnas tidsanknytning har jag mätt den studerade periodens längd samt avgjort om studien har aktualitetsan-

Tabell 4. Studerad tidsperiod över tid.

% avhandlingar efter tidsanknytning	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Studerad tid mindre än 10 år avlägsen	28	32	34	32
Studerad tidsperiod större än 50 år	15	7	18	14
Studerad tidsperiod 10-50 år	40	43	34	39
Studerad tidsperiod mindre än 10 år	37	50	44	44

knytning, i betydelsen studerad tid mindre än tio år avlägsen.

Lite mer än var tredje avhandling har aktualitetsanknytning på nittiotalet (tabell 4). Vad beträffar den studerade periodens längd visar tabellvärdena att det inte förekommer några dramatiska variationer över tid.

Avhandlingarna blir mer teoretiska

Det skytteanska priset vanns 1995 av Robert A. Dahl och i anknytning till det publicerade *Scandinavian Political Studies* en artikel där pristagaren samlar sina reflektioner över ett halvt sekels statsvetenskap. I artikeln uppehåller sig Dahl vid några förändringar som han finner intressanta och viktiga. En av dessa är en förstärkt angelägenhet att kunna verifiera och falsifiera sina forskningsresultat som går hand i hand med två andra viktiga förändringar: en ökad uppmärksamhet på metodologiska frågor samt ett stort och variationsrikt omfång använda metoder. Dahl menar att de senaste femtio årens växande metodologiska förfining är imponerande (1996, s 87). Samtidigt har ämnet blivit avsevärt mer teoretiskt. Ateoretiska, deskriptiva studier är idag sällsynta (Dahl, 1995, s 88).

Ämnet innebär en pluralism som spänner över ett brett spektrum, vilket också medför att disciplinen drar åt olika håll. Gabriel Almond använder bilden av statsvetare sittandes vid helt separata bord som en metafor för de olika skolorna och riktningarna inom ämnet idag, alla med sin egen uppfattning om rätt och riktig statsvetenskap (1990, s 13).

Med behaviorismen följde ett behov av matematiska hjälpmedel för att kunna rationalisera och organisera alla empiriska data. Därför ökade användningen av matematik markant i och med behaviorismen, men det var nästan uteslutande begränsat till statistik. Under den perioden utvecklades en mängd nya statistiska tekniker, i synnerhet multivariata sådana (Riba, 1996, s 479). Därefter började statsvetare använda sig av symbolisk logik samt nya typer av matematik i anknytning till spelteorin. Parallellt fortgick tillämpningen av statistik och vidareutvecklingen av den. Statsvetenskapen har alltså genomlevt två matematiska ”toppar”, där den första består av behaviorismens framodlande av kvantitativa tekniker, och den andra av matematik förknippad med rational-choicevågen som bredde ut sig kring 70-talet (ibid, s 494f).

I tabell 5 visas de mätvärden som är relaterade till de undersökta avhandlingarnas teoretiska innehåll.

Utnyttjandet av teoretiska modeller och begreppsapparater ökar över varje period samtidigt som avhandlingar med endast ringa teori tydligt avtar. Normativa frågor diskuteras i totalt sett lite mer än var tionde avhandling, ett värde som har varierat lite över tid. 1983-1989 mätte värdet högst med 16% men sjönk sedan fyra procentandelar på 90-talet. Tabellen visar vidare att förekomsten av rationella modeller och idealtyper har ökat markant. På nittiotalet är något mer än var tredje avhandling bärare av heuristisk teori jämfört med endast 13% åren 1976-1982. Det visar på ett genomslag av ett andra matematiskt uppsving som nämndes tidigare. Även an-

Tabell 5. Olika aspekter av teori över tid.

% avhandlingar med	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Omfattande begreppsapparater, modeller, analys-schemata	65	68	73	69
Ringa teori	7	1	1	3
Uttalat normativa inslag	10	16	12	13
Heuristisk teori	13	22	35	25
Grafer som teoribärare	65	77	77	73

* Modeller med fullständig rationalitet (t ex spelteori, public choice) och idealtyper, enligt Lundquist, 1993:81.

Tabell 6. Uttryckt ambitionsnivå över tid.

% avhandlingar med av författaren uttryckt ambitionsnivå	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Deskriptiv	24	34	29	29
Explanativ	3	7	7	6
Både deskriptiv och explanativ	29	25	20	24
Explorativ	3	4,5	4	4
Teoriprovande	3	4,5	4	4
Teoriutvecklande	10	12	23	16
Anges ej	28	13	15	18
Summa	100	100	100	100
Antal avhandlingar	62	68	82	212

vändningen av grafer som teoribärare har ökat betydande över mätperioderna.

En annan aspekt som har teoretisk anknytning är vilken ambitionsnivå avhandlingsförfattaren uttrycker.

Framför allt två saker är tydliga i tabell 6: en uttryckt teoriutvecklande ambition har ökat markant, och studier där ingen ambition uttrycks har halverats. Vanligast är dock att ambitionsnivån är deskriptiv eller både deskriptiv och explanativ. Teoriprovande och explorativa studier är mest sällsynta.

Användandet av kvantitativa metoder minskar medan fallstudien tilltar starkt

Kvantitativa metoder utgjorde det första matematiska genombrottet i statsvetenskaplig forskning. I undersökningen har mätts i vilken utsträckning kvantitativ analys används i avhandlingarna samt om analysnivån i dessa fall är uni-, bi- eller multivariat.

Tabell 7 visar att användningen av kvantitativ metod var störst i mellanperioden då hela 62% av avhandlingarna använde kvantitativ metod. Andelen kvant är lägst mellan 1990-1996, med 39%. Procentuellt sett ligger kategorin "i liten utsträckning" konstant med 13% över hela den studerade perioden. Alltså hittas skillnaderna inom kategorin kvantitativ metod "i stor utsträckning". Om man jämför den sistnämnda mellan 1983-1996 visar det sig att andelen i det

närmaste halverades från 49% till 26%. Vidare visar siffrorna i den nedre delen av tabellen att av samtliga avhandlingar med kvant befann sig, 1976-1982, 40% på multivariat nivå. Samma siffra har minskat till 31% på nittioalet. Parallellt har andelen kvantitativa analyser på univariat nivå fördubblats sedan den första mätningen. Detta antyder att de kvantitativa avhandlingarna blivit "mjukare". Alltså visar resultaten två saker angående praktiserandet av kvantitativ metod: det avtar och det antar något mjukare former.

Åttiotalets starka intresse för kvantitativ metod bör stå i relation till det metodologiska genombrottet behaviorismen medförde. Utvecklingen är i överensstämmelse med hur den beskrivs i litteraturen – intresset för kvantitativa metoder växer till en början för att sedan avta samtidigt som fokus förflyttas till olika rationella modeller som inbegrips i heuristisk teori. Det råder dock en viss tidsförskjutning mellan resultaten och litteraturbeskrivningarna. Detta beror förmodligen främst på att en doktorsavhandling i regel är ett mångårigt projekt, i värsta fall ett livsprojekt.

I den kvalitativa metodfloran är fallstudien den i särklass vanligast förekommande.

Fallstudien som metod har dessutom ökat avsevärt under den studerade tidsperioden (tabell 8). Det är svårt att knyta fallstudien till särskilda ämnen eller sakområden. Användandet av metoden är relativt jämnt spridd över hela fältet med ett undantag – inom politisk sociologi, där

Tabell 7. Kvantitativ metod och analysnivå över tid.

% avhandlingar där kvantitativ metod utnyttjas	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Inte alls	47	38	61	50
I liten utsträckning	13	13	13	13
I stor utsträckning	40	49	26	37
Summa	100	100	100	100

För avhandlingar med kvantitativ metod :

Univariat analysnivå	11	6	23	14
Bivariat analysnivå	49	55	46	50
Multivariat analysnivå	40	39	31	36

metoden används minst. Tillämpningen av komparativ metod har däremot legat oförändrad runt 27% över hela tidsperioden.

Bland de övriga metodalternativen visar sig idéanalys och kvalitativ innehållsanalys vara de vanligast förekommande. Det är också de som varierar mest över tid. Idéanalys förknippas främst med avhandlingar vars sakområde är politisk teori och detta förklarar att idéanalys avtar åren 1983-1989. Samma tidsperiod ökar användningen av kvalitativ innehållsanalys. Mina erfarenheter visar att kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys oftast kombineras för att komplettera varandra. Därför finns det ett samband mellan frekvensen av kvalitativ innehållsanalys och frekvensen av kvantitativ metod.

Det refereras mest till svenska statsvetare

Diskuterar avhandlingsförfattarna fortsatt forskning? Samt hänvisar de till Lewin, Marx och Easton? Det är två frågor i det här avsnittet vars svar ger en bild av hur avhandlingarnas förhållande till den statsvetenskapliga forskningsdisciplinen ser ut.

Tabell 9 visar tydligt att det tycks vara regel snarare än undantag att man, i sin avhandling, tar avstamp i tidigare forskning. Däremot är det betydligt ovanligare att diskutera sitt forskningsområdes framtid. Att referera till handledaren är en företeelse som har ökat kraftigt sedan den första mätperioden medan frekvensen av tyska och franska referenser har minskat.

Tabell 8. Kvalitativa metoder över tid.

% avhandlingar med kvalitativ metod*	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Fallstudie	27	41	61	45
Komparativ metod	26	29	26	27

Beteckningar under kvalitativ metod som används av författaren själv:

Idéanalys	18	7	16	14
Innehållsanalys	5	16	7	9
Övrigt**	9	8	11	9

* Enligt författarens uttryckssätt.

** Debattanalys, argumentationsanalys, tankeskolor, idékritik och historisk metod.

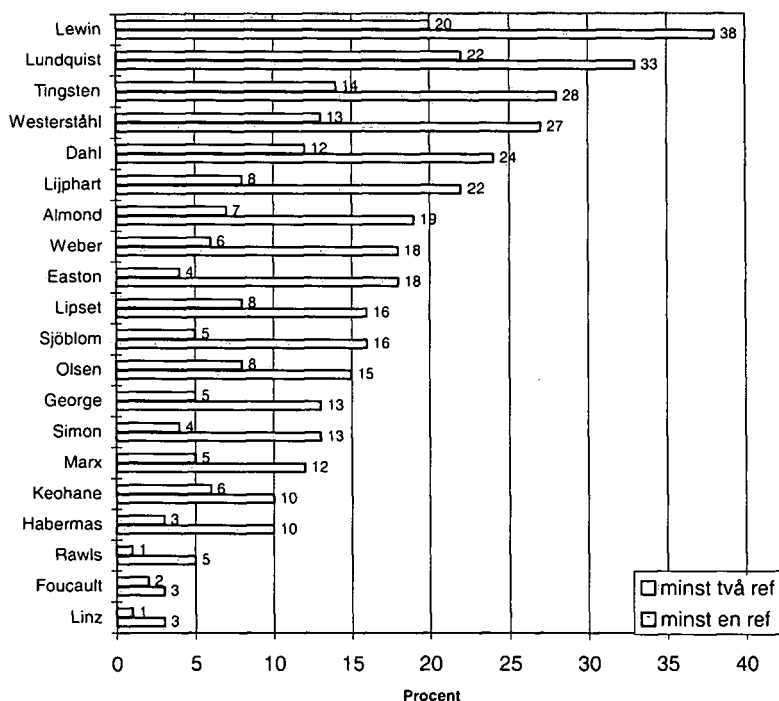
Tabell 9. Anknytning till tidigare och fortsatt forskning samt referens till handledare och tysk/fransk forskning över tid.

% avhandlingar med	1976-1982	1983-1989	1990-1996	Totalt
Anknytning till tidigare forskning	68	76	79	75
Diskussion om fortsatt forskning	21	7	28	19
Referens till arbete av handledaren	52	73	79	69
Referens till fransk forskning	23	16	7	15
Referens till tysk forskning	26	18	17	20

För att kunna bilda sig en uppfattning om vilken forskning avhandlingsförfattarna refererar till har jag utifrån en lista på tjugo betydande namn inom disciplinen kodat närvaro och frånvaro av samtliga dessa namn i avhandlingarnas litteraturlösteckningar. I figur 1 visas alla namnen samt den procentuella andelen avhandlingar vari minst en respektive minst två referenser av respektive namn finns representerad. Värdena i

figuren är presenterade i en fallande skala utifrån mätningen "minst en referens".

En första iakttagelse är att de fyra "i topp" är svenska statsvetare och av dem är Leif Lewin den forskare det refereras till oftast. Om man däremot ser till mätningen där minst två referenser till författaren är kravet innehar Lennart Lundquist det högsta värdet.

Figur 1. Andel avhandlingar i procent vari respektive namn finns som referens i litteraturlösteckningen minst en respektive minst två gånger.

Tabell 10. Avhandlingarnas procentuella fördelning över sakområden efter ort.

Sakområde	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Politisk teori	21	21	21	16	15	20
Ett lands politik	3	13	9	12	10	9
Jämförande politik	1,5	3,5	-	-	5	2
Offentlig förvaltning	14	3,5	13	8	-	9
Policy	9	28,5	15	16	30	18
Kommunal-/regionalpolitik	14	2	4	-	10	6
Internationell politik	34,5	18	23	20	10	23
Politisk sociologi	1,5	7	11	28	20	10,5
Politisk ekonomi	-	-	4	-	-	1
Politisk juridik	1,5	3,5	-	-	-	1,5
Totalt	100	100	100	100	100	100
Antal avhandlingar	58	56	53	25	20	212

Betraktat över alla tre tidsperioderna så är det endast ett fåtal av dessa herrar som förlorar mark. Främst är det Easton, Almond och Marx, de två senare hade strax över 20% första perioden men ligger runt 10% på nittioalet. Eastons andel mer än halverades mellan de två första perioderna, från 29% till 13%. Intresset för Herbert Simon avtar också men det handlar endast om några procentenheter.

De vars popularitet tilltagit och kan påstås ha sin blomstringstid på nittioalet är: Alexander George (21)¹, Habermas (18), Keohane (15), Lijphart (28), Weber (23), Dahl (27) och Foucault (7). Foucault är en nykomling som saknade referenser fram till 1989. Under 90-talet refererades det däremot i sju procent av avhandlingarna till honom. Även Lewin (43) och Lundquist (42) har konstant ökat men de har å andra sidan höga värden över alla tre perioderna. Nittioalet har också inneburit en renässans för Herbert Tingsten. 35% hänvisade till honom åren 1990-1996, mot 21% åren 1983-1989.

Undersökningen visar även hur många av de tjugo herrarna som avhandlingsförfattarna hänvisar till. De första två perioderna saknade 10% referenser till Lewin, Lundquist och alla de andra, mot bara 4% 1990-1996. Ylva Stubbergaard från Lund refererar till tretton av de tjugo, vilket är det högsta värdet, genomsnittet ligger kring fyra namn.

Avslutningsvis ett par ord om avhandlings-språk. En övervägande majoritet av avhandling-

arna är skrivna på svenska, en tredjedel på engelska och endast tre stycken är skrivna på franska(2) eller tyska(1). Andelen avhandlingar skrivna på engelska ökar inte över tid, vilket man annars kunde ha trott vara ett naturligt led i en ökad internationalisering. Tvärtom avtar andelen engelska avhandlingar i mittenperioden.

Avhandlingarnas ämnesinriktning skiljer sig starkt från institution till institution

Hur ser det då ut på de olika universiteten? För både Lund och Stockholm är internationell politik och därefter politisk teori vanligast. Policystudier är vanligast i Uppsala och Umeå men som nummer två kommer politisk teori i Uppsala och för Umeå politisk sociologi. I Göteborg, slutligen, är politisk sociologi populärast följt av internationell politik.

Även om alla universitet, utom Umeå, har relativt hög procentdel internationell politik så utmärker sig Lund som har det högsta värdet på 34,5%. Det är också intressant att iaktta värdena för politisk sociologi: Göteborg och Umeå har särskilt höga värden i jämförelse med fördelningen över de tre andra universiteten, där Lund ligger i särklass lägst. På samma sätt är policystudier betydligt vanligare i Uppsala och Umeå jämfört med resten. Två sakområdeskategorier som däremot känns väldigt spretiga och

Tabell 11. Geografisk anknytning efter ort.

% avhandlingar med geografisk anknytning till	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Enbart Sverige	47	46	60	64	70	54
Sverige och annat land	17	11	8	8	20	12
Ej Sverige, land/länder utanför Europa	22	27	23	8	5	20

ojämna i sin fördelning är kommunal- och regionalpolitik samt offentlig förvaltning. Båda kategorierna är störst i Lund.

Är då alla fem universitet lika etnocentriska?

Tabell 11 visar att sju av tio avhandlingar i Umeå har geografisk anknytning endast till Sverige. Läger man därefter till kategorin som inbegriper Sverige och annat land så berör hela 90% av Umeås avhandlingar svenska förhållanden. I sammanhanget visar sig Uppsala vara minst etnocentrisk då 27% av deras analyser äger rum utanför västvärldens gränser. Att Skandinaviska Afrikainstitutet är placerat i Uppsala spelar med största sannolikhet en stor roll i sammanhanget. Det är förvånande att Lund och Stockholm som är störst i avseendet internationell politik också har många avhandlingar som geografiskt sträcker sig utanför Europas gränser.

Vad gäller den tidsmässiga anknytningen så visade sig skillnaderna mellan de olika universiteterna vara relativt små men Uppsalas avhandlingar kan dock påstås avvika något (tabell 12). Det är betydligt vanligare i Uppsala med längre

studerade tidsperioder och endast 16% av Uppsalas avhandlingar har aktualitetsanknytning.

Heuristisk teori vanligast där kvantitativ metod har svagast fäste

Det föreligger stor variation i val av teori och metod mellan de fem universiteterna. På frågan om vilken ambitionsnivå författaren uttryckt kan sägas att Lund, Göteborg och Umeå har höga procentandelar studier med en teoriutvecklande ambition. Både explorativa och teori-prövande avhandlingar är högst sällsynta. Värt att nämna är dock att 9 % av avhandlingsförfattarna i Uppsala uttrycker en teori-prövande ambition. I Stockholm saknar 30% av avhandlingarna uttryckt ambitionsnivå vilket är betydligt högre än för de övriga.

I Göteborg och Lund saknas avhandlingar med endast ringa grad av teoretiskt innehåll, samtidigt innehar samma universitet högst procentdelar avhandlingar med teori i form av hela modeller eller begreppsapparater. Normativa inslag är vanligast i Uppsala och Göteborg,

Tabell 12. Studerad tidsperiod efter ort.

% avhandlingar med tidsanknytning	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Studerad tid mindre än 10 år avlägsen	36	16	32	44	45	32
Studerad tidsperiod större än 50 år	7	29	11	8	5	14
Studerad tidsperiod 10-50 år	36	38	42	40	40	9
Studerad tidsperiod mindre än 10 år	53	25	47	48	55	44

Tabell 13. Olika aspekter av teori efter ort.

% avhandlingar med	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Omfattande begreppsapparater, modeller, analys schemata	78	66	55	88	65	69
Ringa teori	-	5	4	-	5	3
Uttalat normativa inslag	12	16	11	16	5	13
Heuristisk teori	22	46	11	20	10	25
Grafiska illustrationer	86	86	72	100	100	86
Grafer som teoribärare	85	70	57	80	85	73

* Modeller med fullständig rationalitet (t ex spelteori, public choice) och idealtyper, enligt Lundquist, 1993:81.

minst vanligt är det i Umeå där endast fem procent av avhandling författarna diskuterar normativa frågor. Rationella modeller och idealtyper är mest förekommande vid Uppsala universitet och kan förklaras med institutionens forskningsprojekt *Politik som rationellt handlande*. Tabell 13 visar dock att Uppsalas verksamhet inte haft någon avsevärd spridningseffekt till övriga universitet.

Det är särskilt intressant att relatera tillämpningen av heuristisk teori till användningen av kvantitativ metod. Det tycks vara så att rational-choicevågen, på 70-80-talen, vann mark på bekostnad av tillämpandet av kvantitativ metod.

Lite tillspetsat kan relationerna i tabell 14 påstås vara de omvända i förhållande till relationerna i användningen av heuristisk teori; låga värden i det senare ger höga värden i det förra (jmf tabell 13). Det är mest sällsynt att kvantita-

tiv metod tillämpas i Uppsala, samtidigt som heuristisk teori är vanligast förekommande där. I Umeås fall är förhållandet det omvända mot Uppsalas: samtliga Umeås avhandlingar utnyttjar kvantitativa metoder men blott var tionde avhandling använder heuristisk teori. Vid Göteborgs universitet utnyttjar 80% av författarna kvantitativa metoder. Samma universitet var först i landet att erbjuda träning i kvantitativa tekniker då Jörgen Westerstahl och hans kollegor vid institutionen i Göteborg introducerade behaviorismen i Sverige på 50-talet (Ruin, 1978, s 163).

Tabell 14. Kvantitativ metod efter ort.

% avhandlingar där kvantitativ metod utnyttjas	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Inte alls	59	71	49	20	-	50
I liten utsträckning	7	16	13	12	25	13
I stor utsträckning	34	13	38	68	75	37
Summa	100	100	100	100	100	100

För avhandlingar med kvantitativ metod :

Multivariat analysnivå	34	38	18	45	55	36
Univariat analysnivå	4	7	33	15	-	14

Tabell 15. Kvalitativa metoder efter ort.

% avhandlingar med kvalitativ metod*	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Fallstudie	53	34	45	48	40	45
Komparativ metod	31	21	28	12	45	27
Beteckningar under kvalitativ metod som används av författaren själv:						
Idéanalys	14	21	11	8	5	14
Innehållsanalys	9	13	6	16	5	9
Övrigt**	6	16	11	4	-	9

* Enligt författarens uttrycksätt.

** Debattanalys, argumentationsanalys, tankeskolor, idékritik och historisk metod.

Kvalitativa metoder starkast i Uppsala, svagast i Umeå

Resultaten har visat att universiteten har olika traditioner vad beträffar nyttjandet av kvantitativ metodik. De fem universiteten skiljer sig åt även vad gäller användandet av olika kvalitativa metoder.

Fallstudien som metod används frekvent på samtliga universitet medan komparationer varierar efter universitet. Föga oväntat visar sig idéanalys vara vanligast i Uppsala och Lund där politisk teori är stort. Kvalitativ innehållsanalys har högst värde i Göteborg. Kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys används ofta tillsammans vilket i stor utsträckning förklarar Göteborgs höga värden av bådaderna.

Hänvisar till de sina

Tidigare konstaterades att det är mer regel än undantag att avhandling författare anknyter till ti-

digare forskning, men att det är betydligt mer sällsynt att de uttalar sig om framtida forskning. I det här avseendet skiljer sig inte de olika universiteten åt nämnvärt.

Resultaten i tabell 16 visar också att skillnaderna är relativt små vad gäller referens till handledaren samt tysk/fransk litteratur.

Om vi mycket kort återgår till de tjugo refererade namnen (Lewin, Lundquist och de andra) så visar det sig att i Lund, Uppsala och Göteborg är den forskare som det oftast refereras till en av deras egna: Lennart Lundquist i Lund, Leif Lewin i Uppsala samt Jörgen Westerståhl i Göteborg. Lewin har en stark ställning över hela universitetsfältet medan Lundquist och Westerståhl är avsevärt mindre refererade på främmande universitet.

I Uppsala kan influenserna av Marx, Habermas, moralfilosofen Rawls samt Weber uppmärksammas. Alexander George är ett mycket stort namn i Lund men förekommer inte bland de tio vanligaste namnen på de andra universite-

Tabell 16. Anknytning till tidigare och fortsatt forskning samt referens till handledare

% avhandlingar med	Lund	Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Totalt
Anknytning till tidigare forskning	69	80	81	72	65	75
Anknytning till fortsatt forskning	22	20	19	16	15	19
Referens till arbete av handledaren	71	66	68	76	70	69
Referens till fransk forskning	10	16	21	8	15	15
Referens till tysk forskning	16	23	21	24	15	20

ten. Samma position har Herbert Simon i Göteborg. Foucault hamnar inte bland de tio vanligaste namnen, men det bör påpekas att han förekommer i åtta procent av Stockholms avhandlingar mot endast två procent i Lund och Uppsala (förekommer ej i Göteborg och Umeå).

Hur många av de tjugo namnen som det refereras till varierar något från universitet till universitet. I Umeå har varje avhandling hänvisning till åtminstone en av de tjugo männen. 18% av Uppsalas avhandlingar saknar däremot hänvisning till de aktuella namnen. Generellt refererar Uppsalas författare till ett lägre antal av de tjugo nämnda i jämförelse med författare från de andra universiteten.

Avslutningsvis ska sägas att Lund och Stockholm har högst procentdel avhandlingar skrivna på engelska, något man kunde förvänta sig då internationell politik är störst i Lund och Stockholm.² Göteborg har lägst andel engelska avhandlingar, därefter Uppsala. De två franska avhandlingarna hör till Uppsala och den tyska till Stockholm.

Sammanfattning

Avhandlingarnas innehåll under den studerade perioden har i stora stycken påverkats av två rörelser – behaviorismen och den rörelse som väcktes mot den. Behaviorismens främsta bidrag till statsvetenskaplig forskning var av metodteknisk karaktär med mättekniker i spetsen. Metodvalen i sin tur har påverkat valen av ämnesområden. På samma sätt har behaviorismens motrörelse – postbehaviorismen – präglat statsvetenskaplig forskning i samma avseenden.

Kvantitativa metoder ökade till en början och nådde sin topp i mittenperioden för att därefter avta bestämt åren 1990-1996. Dessutom kan en trend som visar att de kvantitativa analyserna antar lägre analysnivåer skönjas. Att tillämpningen av kvantitativ metod minskar bör sättas i relation till de kritiska röster som riktades mot behaviorismens positivistiska forskningsideal och svaghet för statistik och matematik. Samtidigt som intresset för kvantifiering avtar så ökar användningen av fallstudier som metod mycket kraftigt över hela den studerade tidspe-

rioden. Därmed ökar ambitionen att gå på djupet med ett eller ett par undersökningsenheter och får därmed betraktas som ett ställningstagande mot kvantifiering.

Den metodtekniska utvecklingen återspeglas i ämnesvalen. Politisk sociologi som främst förknippas med behaviorismen är ett vanligt förekommande ämnesval de första två perioderna. Mest lidande av det metodtekniska klimatet blir mer filosofiskt inriktade studier som mer än halveras till antalet åren 1983-1989. Samtidigt ökade andelen policystudier markant vars anhängare stod i spetsen för postbehaviorismen med en vilja att se mer till de viktiga politiska frågorna och mindre till metodologiska konster.

Vidare har det teoretiska innehållet i avhandlingarna blivit mer omfattande över tid. Men den tydligaste förändringen utgörs av en ökad fokusering på heuristisk teori. Häri ryms en övergång från ett mer empiriskt och induktivt angreppssätt inom forskningen som är förknippat med de kvantitativa metodernas matematik, till ett analytiskt och deduktivt forskningsgrepp där spelteori och symbolisk logik mm är de främsta forskningsredskapen (Riba, 1996, s 480). Resultaten visar vidare att de normativa frågorna inte har särskilt stort utrymme i den svenska statsvetenskapliga forskningen.

Jämförelsen mellan de svenska universiteten har visat att de olika institutionerna skiljer sig åt på många sätt men att det även finns många beröringspunkter mellan dem. I Uppsala har det under den studerade perioden funnits två huvudsakliga forskningsvägar. Den ena består av policyforskning med rationella förklaringsmodeller som metodologiska verktyg³, och den andra av mer teoretisk och idéinriktad forskning i kombination med kvalitativa metoder, företrädesvis idéanalys. Kvantitativ metod förekommer sällan i Uppsala medan det i Umeå inte finns en enda avhandling som saknar kvantifiering. Samtidigt är Umeåinstitutionen den enda som saknar analyser på idénivå. Policyanalys är procentuellt sett lika vanligt i Umeå som i Uppsala, men policyanhängarna i Umeå är uppenbarligen inte främmande för kvantitativa metoder.⁴ Ytterligare en gemensam nämnare för de båda universiteten är att hälften av deras avhandlingar fokuserar på partier eller intressegrupper.

Metodologiskt ligger Göteborg nära Umeå och det är värt att notera att kvantitativa metoders svenska historia började i Göteborg. Politisk sociologi är Göteborgs största sakområde som går hand i hand med metodologin.

Lund och Stockholm påminner i stora drag om varandra metodologiskt sett. I Stockholm är dock kvantitativ metod något vanligare än i Lund och heuristisk teori något vanligare i Lund än i Stockholm. Vidare är internationell politik tillsammans med politisk teori de vanligaste förekommande ämnesvalen vid de båda institutionerna. I Stockholm koncentrerar man sig mer på utrikespolitik. Det gäller inte Lund i samma utsträckning. Det är också värt att uppmärksamma det höga antalet avhandlingar i Lund som behandlar offentlig förvaltning och kommunalpolitik, sakområden som är mycket svagare på övriga institutioner.

Lund och Göteborg har högst andelar tydligt teoretiskt orienterade avhandlingar om man låter detta indikeras som förekomst av omfattande begreppsapparater, modeller och analys schemata. Dessutom är uttryckta teoriutvecklande ambitioner vanligare vid dessa båda institutioner. I ett könsperspektiv skiljer sig däremot Lund och Göteborg från varandra. Lund har den statistiskt sett lägsta andelen kvinnliga avhandlingförfattare och Göteborg den högsta.

Hanna Larheden

Noter

1. Siffran i parentesen visar procentvärdet för åren 1990-1996.
2. Hälften av de avhandlingar som behandlar internationell politik är skrivna på engelska.
3. Kom ihåg det omfattande forskningsprojektet i Uppsala: *Politik som rationellt handlande*, med start kring 1975, vilket förklarar de höga värdena för policyanalys och heuristisk teori i Uppsala.
4. Det kan i sammanhanget vara viktigt att upplysa läsaren om att procentsiffrorna avseende policystudier bygger på sex avhandlingar i Umeå mot hela sexton i Uppsala.

Litteraturlista

Artiklar och rapporter

- Almond, Gabriel, 1990. *A Discipline Divided*. London: Sage.
- Anckar, Dag, 1991. "Nordic political science: trends, roles, approaches", *European Journal of Political Research*, 20, 1991, s 239-261.
- Dahl, Robert A., 1996. "Reflections on a Half century of Political Science", *Scandinavian Political Studies*, Vol.19, No.2, s 85-94.
- Elvander, Nils, 1974, "Statskunskap", s 86-108, i Jörgen Ullenhag (red.), *Samhällsvetenskap på 70-talet*. Stockholm: Aldus.
- Halvorsen, Knut, 1992. *Samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur, Lund.
- Johansson, Leif, 1980. *Forskning om politik. En studie av doktorsavhandlingarna i statskunskap 1890-1975*. Delrapport 6 inom UHÄ-projektet "Forskarutbildningens resultat 1890-1975", Lund.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Studentlitteratur, Lund.
- Riba, Clara, 1996. "The use of mathematics in political science: A survey of European and American Journals", *European Journal of Political Research*, 29, June 1996, s 477-508.
- Ricci, David M., 1984. *The Tragedy of Political Science*. Yale University.
- Ruin, Olof, 1978. "Political Science Research in Sweden 1960-1975", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 12/1977, s 157-184.

Källmaterial:

Samtliga 212 svenska doktorsavhandlingar i statsvetenskap under perioden 1976-1996. En förteckning över dessa avhandlingar bifogas i bilaga.

Bilaga

Svenska doktorsavhandlingar i statsvetenskap 1976-1996.

(Författare, År för disputation, Statvetenskaplig institution: G=Göteborg, L=Lund, S=Stockholm, U=Uppsala, Um=Umeå, Titel)

- Adebo, Tarekegn, 1982, L, *Ideological Trends in the Political Thinking of the Developing Regions: The Case of Sub Saharan Africa.*
- Agevall, Lena, 1994, L, *Bestuttsfattandets rutinisering.*
- Ahmed, Ishtiaq, 1985, S, *The Concept of An Islamic State: An Analysis of the Ideological Controversy in Pakistan.*
- Albinsson, Per, 1986, L, *Skiftningar i blått. Förändringar inom Moderata Samlingspartiets riksorganisation 1960-1985.*
- Alpay, Sahin, 1980, S, *Turkar i Stockholm. En studie av invandrare, politik och samhälle.*
- Amnå, Erik, 1981, U, *Planhushållning i den offentliga sektorn? Budgetdialogen mellan regering och förvaltning under efterkrigstiden.*
- Andersson, A Jan, 1994, L, *Nordiskt samarbete: aktörer och idéer och organisering 1919-1953.*
- Aronson, Torbjörn, 1990, L, *Konservatism och demokrati. En rekonstruktion av fem svenska högerledares styrelsedoktriner.*
- Asp, Kent, 1986, G, *Mäktiga massmedier. Studier i politisk opinionsbildning.*
- Bartelson, Jens, 1993, S, *A Genealogy of Sovereignty.*
- Bartonek, Leo, 1992, S, *Der Topos Nähe.*
- Beckman, Björn, 1976, U, *Organising the Farmers. Cocoa Politics and National Development in Ghana.*
- Beckman, Björn, 1977, L, *Regional förvaltning och regional planering.*
- Bengtsson, Hans, 1995, L, *Förskolereformen. En studie i implementeringen av svensk välfärds politik 1985-1991.*
- Bennich-Björkman, Li, 1991, U, *Statsstödda samhällskritiker. Författarautonomi och statsstyrning i Sverige.*
- Bennulf, Martin, 1994, G, *Miljöopinionen i Sverige.*
- Bergfeldt, Lennart, 1992, U, *Experiences of Civilian Resistance. The Case of Denmark 1940-1945.*
- Bergman, Torbjörn, 1995, Um, *Constitutional Rules and Party Goals in Coalition Formation. An analysis of Winning Minority Governments in Sweden.*
- Bergqvist, Christina, 1994, U, *Mäns makt och kvinnors intressen.*
- Bergström, Göran, 1993, S, *Jämlikhet och kunskap. Debatter och reformstrategier i socialdemokratisk skolpolitik 1975-1990.*
- Bergström, Hans, 1987, S, *Rivstart—om övergång från opposition till regering.*
- Bergström, Tomas, 1988, L, *Konkurrerande eller kompletterande demokrati? Om företagsdemokrati i de svenska kommunerna.*
- Bjereld, Ulf, 1989, G, *Svensk Mellanösternpolitik. En studie av Sveriges agerande gentemot konflikterna i Mellanöstern 1947-1985.*
- Björklund, Fredrika, 1992, U, *Samförstånd under oenighet. Svensk säkerhetspolitik under det kalla kriget.*
- Björnsne, Roland, 1979, S, *Populism och ekopolitik. Utvecklandet av en ekopolitisk ideologi i Norge och dess relationer till ett mångtydigt populismbegrepp.*
- Bladh, Agneta, 1987, S, *Decentraliserad förvaltning. Tre ämbetsverk i nya roller.*
- Blom, P Agneta, 1994, L, *Kommunalt chefskap – en studie om ansvar, ledarskap och demokrati.*
- Blomkvist, Hans, 1988, U, *The Soft State. Housing reform and state capacity in urban India.*
- Boréus, Kristina, 1994, S, *Högervåg. Nyliberalism och kampen om språket i svensk debatt.*
- Bostedt, Göran, 1991, Um, *Politisk institutionalisering. Organisering av lokalt arbetsmiljöarbete.*
- Boström, Bengt-Ove, 1988, G, *Samtal om demokrati.*
- Brandell, Inga, 1981, U, *Les Rapports Franco-Algériens depuis 1962. Du pétrole et des hommes.*
- Brodin, Katarina, 1977, S, *Studiet av utrikespolitiska doktriner: teori och två tillämpningar.*
- Bäck, Henry, 1979, S, *Den utrikespolitiska dagordningen. Makt, protest och internationella frågor i svensk politik 1965-1973.*
- Capulong-Hallenberg, Virginia, 1987, S, *Phillippine Foreign Policy Toward the U.S. 1972-1980: Reorientation?.*
- Carlsson, Lars, 1993, Um, *Samhällets oregerlighet. Organisering och policyproduktion i näringspolitiken.*
- Chime, Chimelu, 1977, S, *Integration and politics Among African States.*
- Dacyl, Janina, 1992, S, *Between Compassion and Realpolitik: In Search of a General Model of the Responses of Recipient Countries to Large-Scale Refugee Flows with Reference to the South-East Asian Refugee Crisis.*
- Dahlkvist, Mats, 1978, U, *Att studera Kapitalet. Första boken.*

- Davidson, Alexander, 1989, U, *Two Models of Welfare. The Origins and Development of the Welfare State in Sweden and New Zealand, 1888-1988.*
- Demker, Marie, 1993, G, *I nationens intresse? Gaulismens partiideologi 1947-1990.*
- Eckerberg, Katarina, 1987, Um, *Environmental Protection in Swedish Forestry. A Study of the Implementation Process.*
- Eduards, Maud, 1985, S, *Samarbete i Maghreb. Om regionalt samarbete mellan Marocko, Tunisien och Libyen 1962-1984.*
- El Obeid, Baker Abu, 1980, U, *The Political Consequences of the Addis Abeba Agreement.*
- Elander, Ingemar, 1978, U, *Det nödvändiga och det önskvärda. En studie av socialdemokratisk ideologi och regionalpolitik 1940-1972.*
- Elgström, Ole, 1982, L, *Aktiv utrikespolitik. En jämförelse mellan svensk och dansk parlamentarisk utrikesdebatt 1962-1978.*
- Eliaeson, Sven, 1982, U, *Bilden av Max Weber. En studie i samhällsvetenskapens sekularisering.*
- Engberg, Jan, 1986, Um, *Folkkrörelserna i Välfärdsamhället.*
- Ersson, Svante, 1985, Um, *Kommunistpartier i Väst-europa: studier i elektoral variation.*
- Esaiasson, Peter, 1990, G, *Svenska valkampanjer 1866-1988.*
- Falkemark, Gunnar, 1982, G, *Power, Theory and Value.*
- Forje, W John, 1981, L, *The One and Indivisible Cameroon: Political Integration and Socio-Economic Development in a Fragmented Society.*
- Fredriksson, Bert, 1980, Um, *Högskolans basenheter – norm och verklighet.*
- Geraedts, Henry, 1983, L, *The People's Republic of China: Foreign Economic Relations and Technology Acquisition 1972-1981.*
- Gidlund, Gullan, 1983, Um, *Partistöd.*
- Gidlund, Janerik, 1978, Um, *Aktionsgrupper och lokala partier. Temporära politiska organisationer.*
- Gilljam, Mikael, 1988, G, *Svenska folket och löntagarfonderna. En studie i politisk åsiktsbildning.*
- Grip, Gunvall, 1987, U, *Vill du frihet eller tvång? Svensk försäkringspolitik 1935-1945.*
- Gymnerstedt, Kerstin, 1993, L, *Etik i hemtjänst. En studie av förvaltnings- och professionsetik.*
- Hadenius, Axel, 1976, U, *Facklig organisationsutveckling. En studie av Landsorganisationen i Sverige.*
- Hadenius, Karin, 1990, U, *Jämlikhet och frihet: Politiska mål för den svenska grundskolan.*
- Hagström, Bo, 1978, L, *1971 års länsförvaltningsreform. En utvärdering.*
- Hagård, Birger, 1976, S, *Nils Wohlin. Konservativcenterpolitiker.*
- Hallenberg, Jan, 1984, S, *Foreign Policy Change: United States' Foreign Policy toward the Soviet Union and the People's Republic of China 1961-1980.*
- Hallström, Nils-Eric, 1989, S, *Lagen om ungdomslag i beslut och genomförande.*
- Hammarström, Mats, 1986, U, *Securing Resources by Force. The Need for Raw Materials and Military Intervention by Major Powers in Less Developed Countries.*
- Hedlund, Gun, 1996, G, *"Det handlar om prioriteringar". Kvinnors villkor och intressen i lokal politik.*
- Hellström, Gunnar, 1976, S, *Jordbrukspolitik i industrisamhället.*
- Hermansson, Jörgen, 1984, U, *Kommunism på svenska? SKP/VPK:s idéutveckling efter Komintern.*
- Hinnfors, Jonas, 1992, G, *Familjepolitik. Samhällsförändringar och partistrategier 1960-1990.*
- Hjelmqvist, Ingvar, 1994, S, *Relationer mellan stat och kommun.*
- Hjern, Benny, 1977, G, *Statsbidrag som styrmetod. Problem vid implementeringen av bostadssocial policy.*
- Hudson, Christine, 1993, Um, *Against all Odds. Local Economic Development Policies and Local Government Autonomy in Sweden and Britain.*
- Hwang, Sun-Joon, 1995, S, *Folkkrörelse eller affärsföretag. Den svenska konsumentkooperationen 1945-1990.*
- Hylén, Jan, 1991, S, *Fosterlandet främst? Konservatism och liberalism i högerpartiet 1904-1985.*
- Håkansson, Anders, 1992, L, *Konsten att vinna ett val. En studie av fram- och tillbakagångar för socialdemokraterna i kommunalvalet 1988.*
- Höjelid, Stefan, 1991, L, *Sovjetbilden i nordisk press. Svenska, norska och finländska reaktioner på Sovjetiskt agerande.*
- Hörberg, Thomas, 1983, L, *Prediktion, osäkerhet och risk i internationella förhandlingar. En studie av svenskt förhandlingsbeteende vid förhandlingarna med Sovjetunionen 1940-41 om ett handelsavtal.*
- Iwanga, Kazuki, 1993, L, *Images, Decisions and Consequences in Japan's Foreign Policy.*
- Jansson, Per, 1991, L, *Säkerhetspolitikens språk. Myt och metafor i svensk säkerhetspolitisk diskurs 1919-1939.*

- Jerneck, Magnus, 1983, L, *Kritik som utrikespolitiskt medel. En studie av de amerikanska reaktionerna på den svenska Vietnamkritiken.*
- Johannesson, Bengt, 1989, L, *Kommunal bostadspolitik.*
- Johansson, Folke, 1977, G, *Sverige partipolitiserat. Dagspressen som en spegel av politisk utveckling 1896-1908.*
- Johansson, Jan, 1992, S, *Det statliga kommittéväsendet. Kunskap, kontroll, konsensus.*
- Johansson, Jörgen, 1991, L, *Offentligt och privat i regionalpolitiken.*
- Johansson, Leif, 1976, L, *Landstingskommunerna. Organisation, beslutsprocess och serviceutbud.*
- Johansson, Olof, 1985, Um, *Ungdom och massmedia. Om sambandet mellan mediaanvändning och ungdomars politiska kunskaper och värderingar.*
- Jonasdottir, Anna, 1991, G, *Love Power and Political Interests. Towards a Theory of Patriarchy in Contemporary Western Societies.*
- Jonsson, Lena, 1985, G, *Sovjetisk utrikesdebatt. Politiken mot Västtyskland – grupperingar i sovjetisk press 1975-1981.*
- Jonsson, Rolf, 1989, L, *Fackligt inflytande och politisk demokrati. En analys av regeringens MBL-förhandlingar.*
- Kanger, Helle, 1984, U, *Human Rights in the U.N. Declaration.*
- Karlsson, Michael, 1995, S, *Partistrategi och utrikespolitik. Interna motiveringar och dagspressens agerande i Catalina-affären 1952 och EEC-frågan 1961/62.*
- Karlson, Nils, 1993, U, *The State of State. An Inquiry Concerning the Role of Invisible Hands in Politics and Civil Society.*
- Kinnvall, Catarina, 1995, L, *Cultural Diffusion and Political Learning. The Democratization of China.*
- Kite, Cynthia, 1996, Um, *Scandinavia faces EU.*
- Kjaer, Peter, 1996, S, *The constitution of enterprise: an institutional history of interfirm relations in Swedish furniture manufacturing.*
- Kolam, Kerstin, 1987, Um, *Lokala organ i Norden 1968-1986. Från idé till verklighet.*
- Kowet, Donald, 1978, U, *Labour Migration and Politics in Southern Africa: Botswana, Lesotho and Swaziland.*
- Larsson, Per, 1996, L, *Regimförhandlingar på miljöområdet.*
- Larsson, Torbjörn, 1986, S, *Regeringen och dess kansli. Samordning och byråkrati i maktens centrum.*
- Lartey, George, 1977, L, *The Fourth Dimension. The argument against the theory of evolutionary stages of social development.*
- Laurin, Urban, 1986, U, *På heder och samvete. Skattefuskets orsaker och utbredning.*
- Lawson, Adolphe, 1988, U, *Les Accords de Lancaster House en 1979 l'aboutissement de deux décennies de débats sur les conditions de l'indépendance du Zimbabwe.*
- Lidén, Anders, 1979, L, *Security and Recognition. A Study of Change in Israels Official Doctrine 1967-1974.*
- Lidström, Anders, 1991, Um, *Discretion. An art of the possible.*
- Liljequist, Gunnar, 1977, L, *Distribution av kommunal service.*
- Lindahl, Rutger, 1978, G, *Broadcasting Across Borders. A study on the role of propaganda in external broadcasts.*
- Lindbom, Anders, 1995, U, *Medborgarskapet i välfärdsstaten.*
- Linde, Claes, 1982, S, *Departement och verk. Om synen på den centrala statsförvaltningen och dess uppdelning – i en förändrad offentlig sektor.*
- Lindell, Ulf, 1988, L, *Modern Multilateral Negotiation: The Consensus Role and Its Implications in International Conferences.*
- Lindensjö, Bo, 1981, S, *Högskolereformen. En studie i offentlig reformstrategi.*
- Linderoth, Sven, 1981, L, *Från konkurrens till monopol. En studie av lokal politisk och ekonomisk journalistik.*
- Lindgren, Lena, 1991, G, *Local Government Goes South: A Study of Swedish Development Assistance in the Field of Public Administration.*
- Lindkvist, Kent, 1982, L, *Program och parti: Principprogram och partiideologi inom den kommunistiska rörelsen i Sverige 1917-1972.*
- Lindström, Lars, 1993, S, *Accumulation, Regulation and Political Struggles: Manufacturing Workers in South Korea.*
- Lindström, Stefan, 1991, S, *Hela nationens tacksamhet. Svensk forskningspolitik på atomenergiområdet 1945-1956.*
- Lindström, Ulf, 1983, Um, *Fascism in Scandinavia 1920-40.*
- Ljunggren, Stig-Björn, 1992, U, *Folkhemskapitalismen. Högerens programutveckling under efterkrigstiden.*
- Lofsson, Elfar, 1981, G, *Island i NATO. Partierna och försvarsfrågan.*

- Lundblad, Harriet, 1979, S, *Delegerad beslutanderätt inom kommunal socialvård.*
- Lundell, Bengt, 1986, L, *Kommunerna och MBL.*
- Lundström, Mats, 1993, U, *Politikens moraliska rum. En studie i F. A. Hayeks politiska filosofi.*
- Magnusson, Håkan, 1980, L, *Kommunerna och den regionala planeringen. En analys av länsplaneringen och den fysiska riksplaneringen.*
- Malmsten, Bo, 1984, S, *Bostadsbyggande i plan och verklighet. Planering och genomförande av kommunal bostadsförsörjning.*
- Markgren, Sten, 1984, Um, *Datainspektionen och skyddet av den personliga integriteten.*
- Mattson, Ingvar, 1996, L, *Förhandlingsparlamentarism.*
- Mbaekwe, S Iheany, 1980, L, *The Images of Africa in Sweden before 1914.*
- McKnight, Utz Lars, 1996, L, *Political Liberalism and Politics of Race.*
- Meisaari-Polsa, Tuija, 1987, S, *Ståndpunkter i UNCTAD. En analys av generaldebatterna 1964-1979.*
- Mellbourn, Anders, 1979, S, *Byråkratins ansikten. Rolluppfatningar hos svenska högre statstjänstemän.*
- Micheletti, Michele, 1985, S, *Organizing Interest and Organized Protest: Difficulties of Member Representation for the Swedish Central Organization of Salaried Employees (TCO).*
- Mohlin, Yngve, 1989, Um, *Bondepartiet och det moderna samhället 1914-1936.*
- Montin, Stig, 1993, G, *Swedish Local Government in Transition. A Matter of Rationality and Legitimacy.*
- Munio, Ingegerd, 1987, S, *Från lag till bruk. Hemspråksreformens genomförande.*
- Munknäs, Stig, 1981, S, *Statlig eller kommunal skola? En studie av centraliserings- och decentraliseringsproblem inom svensk skolförvaltning.*
- Möller, Tommy, 1986, U, *Borgerlig samverkan.*
- Mörth, Ulrika, 1996, S, *Vardagsintegration – La vie quotidienne – i Europa. Sverige i EUREKA och EUREKA i Sverige.*
- Niklasson, Lars, 1992, U, *Bör man lyda lagen? En undersökning av den offentliga maktens legitimitet.*
- Nilsson, Ann-Sofie, 1987, L, *Political Uses of International Law.*
- Nilsson, Irène, 1988, G, *Rumäniens utrikespolitik i modern tid.*
- Nissborg, Agnete, 1985, U, *Danmark mellan Norden och Väst.*
- Nohrstedt, Stig-Arne, 1986, U, *Tredje världen i nyheterna.*
- Nordenmark, Ove, 1991, U, *Aktiv utrikespolitik. Sverige – Södra Afrika 1969-1987.*
- Nordfors, Lennart, 1985, U, *Makten, hälsan och vinsten. Politik från arbetarskydd till arbetsmiljö.*
- Nordlund, Per, 1996, U, *Organising the Political Agenda.*
- Noreen, Erik, 1994, U, *Brobygge eller blockbildning? De norska och svenska utrikesledningarnas säkerhetspolitiska föreställningar 1945-1948.*
- Norell, Per-Owe, 1989, G, *De kommunala administratörerna. En studie av politiska aktörer och byråkrati-problematik.*
- Norrving, Bengt, 1981, L, *Kommunerna och bostadsförsörjningen. En analys av bostadsplaneringen.*
- Nydén, Michael, 1988, U, *Kris i massupplaga. En studie av hållbarhet, relevans och neutral presentation i fyra svenska dagstidningars rapportering om de internationella oljebolagens skuld till oljekrisen 1973-74.*
- Nygren, Bertil, 1984, S, *Fredlig samexistens: klasskamp, fred och samarbete. Sovjetunionens detentodoktrin.*
- Obliteifio, Akwetey, 1994, S, *Trade Unions and Democratisation: A Comparative Study of Zambia and Ghana.*
- Ohlsson, Anders, 1989, G, *Politiska nyheter till nytta och nöje. En studie av varför vi tar del av nyheter om politik i press, radio och TV.*
- Ohlsson, Lars, 1979, U, *Lokal förvaltning i Sovjetunionen. Sovjeterna: Vision och verklighet.*
- Olson, Hans-Erik, 1992, U, *Staten och ungdomens fritid. Kontroll eller autonomi?.*
- Olsson, Jan, 1995, G, *Den politiska näringspolitikens politiska ekonomi. En jämförande kommuntypsstudie.*
- Oskarson, Maria, 1994, G, *Klassröstning i Sverige – Rationalitet, lojalitet eller bara slentrian.*
- Persson, Stefan, 1992, L, *Dödlägen i internationella förhandlingar.*
- Pestoff, Victor, 1977, S, *Voluntary Associations and Nordic Party Systems. A Study of Overlapping Memberships and Cross-Pressures in Finland, Norway and Sweden.*
- Petersson, Bo, 1990, L, *The Soviet Union and Peacetime Neutrality in Europe. A Study of Soviet Political Language.*
- Pierre, Jon, 1986, L, *Partikongresser och regeringspolitik. En studie av den socialdemokratiska partikongressens beslutsfattande och inflytande 1948-1978.*
- Polak, Jiri, 1986, L, *Dependence Patterns in the Soviet Bloc: The Case of Romania and East Germany.*

- Premfors, Rune, 1980, S, *The Politics of Higher Education in a Comparative Perspective: France, Sweden, United Kingdom.*
- Ricknell, Lars, 1976, U, *Politiska regioner. Studier i regionindelingsproblematik.*
- Robertson, Alexa, 1992, S, *National Prisms and Perception of Dissent: The Euromissile Controversy Reflected in Opinion and the News in the UK and the FRG 1980-1983.*
- Rosenblad, Jan-Gunnar, 1992, S, *Nation, nationalism och identitet. Sydafrika i svensk sekelskiftesdebatt.*
- Roth, Per-Anders, 1996, G, *Riket, valkretsen och hemkommunen. Lokal och regional representation i den svenska riksdagens sista andra kammare 1969.*
- Rothstein, Bo, 1986, L, *Den socialdemokratiska staten. Reformen och förvaltning inom svensk arbetsmarknads- och skolpolitik.*
- Sahlin, Michael, 1977, U, *Neauthoritarianism and the Problem of Legitimacy. A General Study and a Nigerian Example.*
- Sainsbury, Diane, 1980, S, *Swedish Social Democratic Ideology and Electoral Politics 1944-1948: A Study of Functions of Party Ideology.*
- Sandahl, Rolf, 1983, U, *Bostadspolitiska styrmedel. En studie av statsmaktens styrning av bostadsstandarden.*
- Sandberg, Mikael, 1989, G, *Learning from Capitalists: A Study of Soviet Assimilation of Western Technology.*
- Sannerstedt, Anders, 1979, L, *Fri konkurrens eller politisk styrning? 1963 års trafikpolitiska beslut – debatten om innehåll, tillämpning och effekter.*
- Schmidt, Stephan, 1986, L, *Pionjärer, efterföljare och avvaktare. Innovationer och deras spridning bland svenska primärkommuner.*
- Schäfer, Joachim, 1984, U, *Från tillväxt till trygghet. Tio års debatt om strukturpolitikens mål och medel.*
- Sendabo, Teferi, 1996, L, *Foreign Aid and State Sovereignty: The Ethio-Swedish Aid Co-operation.*
- Shartau, Mai-Brith, 1993, L, *The Public Sector Middle Manager: The Puppet who Pulls the Strings?.*
- Silveira, Onésimo, 1976, U, *Africa South of the Sahara: Party Systems and Ideologies of Socialism.*
- Sjölin, Mats, 1985, L, *Kommunalpolitiken i massmediernas spegel. En studie av dagspressen och lokalradions bevakning av fem kommuner.*
- Sjölund, Maivor, 1989, U, *Statens lönepolitik 1966-1988.*
- Skogmar, Gunnar, 1979, L, *Atompolitik. Sambandet mellan militärt och civilt utnyttjande av atomenergi i amerikansk utrikespolitik 1945-1973.*
- Soininen, Maritta, 1989, S, *Samhällsbilder i vardande – politisk socialisation och den finska andra generationen.*
- Steiner, Kristian, 1996, U, *Strategies for International Legitimacy.*
- Ström, Lars-Inge, 1977, U, *Idrott och politik. Idrottsrörelsens politiska roll i Tredje riket, DDR och Förbundsrepubliken.*
- Stubbergaard, Ylva, 1996, L, *Stat, kris och demokrati. Lapporörelsens inflytande i Finland 1929-32.*
- Svensson, Torsten, 1994, U, *Socialdemokratiens dominans. En studie av den svenska socialdemokratiens partistrategi.*
- Svärd, Sven-Erik, 1982, U, *Icke-beslut – maktens andra ansikte. En analys av begrepp, metod och empiriska tillämpningar.*
- Svärd, Stefan, 1984, S, *Varför Sverige fick fri abort. Ett studium av en policyprocess.*
- Temblad, Klas, 1992, L, *Planering i norm och handling. Studier av en epok av landstingsplanering.*
- Thunell, Lars, 1977, S, *Political Risks and International Business: Investment Behavior of Multinational Corporations.*
- Tita-Ghebdinga, Legala, 1993, L, *African and O.A.U. Diplomacy on Dual Paradigms of Self-Determination 1945-1985.*
- Tung, K C Roger, 1981, S, *Exit-Voice Catastrophes: Dilemma between Migration and Participation.*
- Tömquist, Olle, 1982, U, *Marxistisk barlast. Varför misslyckades världens tredje största kommunistparti? De indonesiska kommunisternas strategiska problem 1952-1965 och konsekvenser för gängseteorier om tredje världen.*
- Uddhammar, Emil, 1993, U, *Partierna och den stora staten. En analys av statsteorier och svensk politik under 1900-talet.*
- Uhlin, Anders, 1995, L, *Democracy and Diffusion. Transnational Lesson-Drawing among Indonesian Pro-Democracy Actors.*
- Wahl, Claes, 1996, S, *The State of Statistics.*
- Walch, James, 1976, S, *Faction and Front: Party Systems in South India.*
- Wallenberg, Jan, 1985, S, *Några effektivitetsproblem i statlig byråkrati.*
- Wang, Yeu-Fam, 1991, S, *China's Science and Technology Policy: 1949-1989.*
- Wedin, Jörgen, 1982, U, *Spelet om trafikpolitiken.*
- Weidung, Anders, 1987, U, *Frihandels dilemma.*
- Westerlund, Ulf, 1987, L, *Superpower Roles. A Comparative Analysis of United States and Soviet Foreign Policy.*

- Westholm, Anders, 1991, U, *The Political Heritage. Testing theories of family socialization and generational change.*
- Westholm, Carl-Johan, 1976, U, *Ratio och universalitet. John Stuart Mill och dagens demokratidebatt.*
- Westlind, Dennis, 1996, L, *The Politics of Popular Identity.*
- Weston, David, 1978, L, *Realism, Language and Social Theories. Studies in the Relation of the Epistemology of Science and Politics.*
- Wiking, Staffan, 1983, U, *Military Coups in Sub-Saharan Africa. How to Justify Illegal Assumptions of Power.*
- Winai Ström, Gabriele, 1978, U, *Developments and Dependence in Lesotho, the Enclave of South Africa.*
- Wörlund, Ingemar, 1990, Um, *Kampen om det ideologiska rummet. En studie av variationer i SAP:s regionala väljarstöd 1921-1940 mot bakgrund av partiorganisatorisk aktivitet och lokal organisationsmiljö.*
- Åsard, Erik, 1978, U, *LO och löntagarfondsfrågan. En studie i facklig politik och strategi.*
- Öberg, Nils, 1994, U, *Gränslös rättvisa eller rättvisa inom gränser? Om moraliska dilemman i välfärdsstatens invandrings- och invandrarpolitik.*
- Öberg, Per-Ola, 1994, U, *Särintresse och allmänintresse.*
- Östhol, Anders, 1996, Um, *Politisk integration och gränsöverskridande regionbildning i Europa.*

Sakkunnigutlåtande över de sökande till den ledigförklarade tjänsten som professor i statskunskap i Uppsala

Utlåtandet är uppdelat i två stora avsnitt. Det första har skrivits gemensamt av de sakkunniga och omfattar en allmän genomgång av var och en av de sökandes meriter. Det andra utgörs av de sakkunnigas individuella prioriteringar av de sökande för den aktuella tjänsten.

Åbo, Århus och Lund den 20 maj 1998

Dag Anckar Ole Borre Lennart Lundquist

Gemensamt avsnitt

Karl-Göran Algotsson
född 1940

Fil dr 1975, docent i statskunskap vid Uppsala universitet 1988.

Deltagit i pedagogisk kurs (24 tim) för lärare vid samhällsvetenskaplig fakultet i Uppsala 1969, lärarhögskola i Stockholm 1971.

Gymnasielärare 1973-80, vikarierande universitetslektor 1968-72, 1980-82, 1985-87, varav tolv terminer halvtid och tre terminer heltid, högskolelektor 1988.

Handledare för fem doktorander.

Algotssons publikationsförteckning omfattar endast sex arbeten, men av dessa är fyra stycken omfattande böcker.

Hans första publikation är doktorsavhandlingen *Från katekestväng till religionsfrihet*, 1975 (538 s). Det är frågan om en stor idéhistorisk undersökning av debatten om religionsundervisningen i den svenska skolan under 1900-talet. Författaren vill kartlägga de ståndpunkter som olika grupper intog i frågan om religionsundervisningens spännvidd och karaktär. Ett huvudresultat är att fem tankeskolor framträtt i debatten. Någon tydlig förklarande ambition har han inte; detta är nog en brist som finns i många andra idésorterande arbeten.

Undersökningen struktureras med hjälp av olika klassifikationsschemata, som författaren gärna kunde presentera och förklara med större utförlighet. Gränserna mellan de olika kategorierna synes i flera avseenden flytande, och man är inte alltid övertygad om att alla debattörer placeras korrekt. Hans sätt att rita en skiljelinje mellan en "förkunnande" och en "neutral" hållning i de frågor han undersöker är konfunderande – det verkar som om den första kategorin, när och